

164

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 26 kwietnia 1952 r.

w sprawie warunków i trybu nadawania stopni naukowych.

Na podstawie art. 44 ustawy z dnia 15 grudnia 1951 r. o szkolnictwie wyższym i o pracownikach nauki (Dz. U. R. P. z 1952 r. Nr 6, poz. 38) zarządza się, co następuje:

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Stopnie naukowe kandydata nauk i doktora nauk nadają szkoły wyższe, instytuty naukowe oraz

inne placówki naukowe objęte wykazem ustalonym przez Radę Ministrów.

2. Wnioski o ustalenie wykazu wymienionego w ust. 1 składają:

- 1) w zakresie szkół wyższych — Minister Szkolnictwa Wyższego z inicjatywy własnej lub na wniosek innych właściwych ministrów, po zasięgnięciu opinii Prezydium Polskiej Akademii Nauk,

2) w zakresie instytutów naukowych (placówek naukowych) — Prezydium Polskiej Akademii Nauk z inicjatywy własnej lub na wniosek właściwych ministrów, po zasięgnięciu opinii Ministra Szkolnictwa Wyższego.

3. Stopień kandydata nauk i doktora nauk nadaje się w zakresie:

nauk biologicznych,
nauk chemicznych,
nauk ekonomicznych,
nauk farmaceutycznych,
nauk filologicznych,
nauk filozoficznych,
nauk fizycznych,
nauk geograficznych,
nauk geologicznych,
nauk historycznych,
nauk matematycznych,
nauk medycznych,
nauk leśnych,
nauk pedagogicznych,
nauk prawnych,
nauk psychologicznych,
nauk rolnych,
nauk o sztuce,
nauk technicznych,
nauk weterynaryjnych.

§ 2. Stopień naukowy nadaje rada wydziałowa w szkole wyższej lub rada naukowa w instytutach naukowych (placówkach naukowych) po zatwierdzeniu decyzji o nadaniu przez Centralną Komisję Kwalifikacyjną dla Pracowników Nauki.

Rozdział II.

Warunki i tryb uzyskania stopnia kandydata nauk.

§ 3. 1. Stopień kandydata nauk przyznaje się osobie, która:

- 1) ukończyła studia wyższe drugiego stopnia lub równorzędne, bądź posiada stopień magistra lub lekarza, albo ukończyła aspiranturę Instytutu Kształcenia Kadr Naukowych przy Komitecie Centralnym Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej,
- 2) zdała egzaminy kandydackie,
- 3) złożyła pracę odpowiadającą warunkom określonym w § 11 i przeprowadziła, po przyjęciu pracy przez radę wydziałową (radę naukową), obronę tej pracy na publicznej rozprawie.

2. Stopień kandydata nauk można przyznać osobie, która nie ukończyła studiów wyższych, jeżeli posiada ona wybitne osiągnięcia w teorii lub praktyce, służące rozwojowi nauki, oraz wypełni warunki określone w ust. 1 pkt 2 i 3.

§ 4. 1. Osoba ubiegająca się o stopień kandydata nauk składa w szkole wyższej (w instytucie naukowym lub w innej placówce naukowej) uprawnionej do nadawania stopni naukowych w zakresie danej gałęzi nauki podanie o wszczęcie przewodu kandydackiego.

2. Do podania należy dołączyć:

- 1) życiorys,
- 2) dowód ukończenia studiów wyższych drugiego stopnia lub równorzędnych bądź posiadania stopnia magistra lub lekarza albo dowód ukończenia aspirantury Instytutu Kształcenia Kadr Naukowych,
- 3) projekt tematu i planu pracy kandydackiej bądź gotową pracę,
- 4) spis prac naukowych.

3. Osoby, które ukończyły studia wyższe na podstawie programu nie obejmującego nauki dwóch języków obcych, w tym obowiązkowo języka rosyjskiego, obowiązane są ponadto dołączyć do podania (ust. 2) dowód złożenia w jednej ze szkół wyższych egzaminów z tych języków w zakresie ustalonym dla studiów drugiego stopnia. Minister Szkolnictwa Wyższego określi w drodze zarządzenia tryb składania tych egzaminów i uzyskiwania dowodu ich złożenia.

4. Osoby określone w § 3 ust. 2 dołączają do podania (ust. 2) zezwolenie Przewodniczącego Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej na ubieganie się o stopień kandydata.

§ 5. 1. Decyzję o wszczęciu przewodu kandydackiego podejmuje, po zasięgnięciu opinii rady wydziałowej (rady naukowej), rektor szkoły wyższej (kierownik instytutu naukowego lub innej placówki naukowej), wyznaczając równocześnie promotora.

2. W przypadku odmowy wszczęcia przewodu kandydackiego służy zażalenie do właściwego ministra, a w odniesieniu do placówek naukowych, podlegających Polskiej Akademii Nauk — do jej Prezydium.

§ 6. 1. Promotor ustala w porozumieniu z radą wydziałową (radą naukową) terminy egzaminów kandydackich, temat pracy, jeżeli nie przedstawiono pracy gotowej, oraz plan przewodu kandydackiego.

2. Zasadnicza zmiana ustalonego tematu wymaga zgody rady wydziałowej (rady naukowej).

3. Promotor czuwa nad planowym przebiegiem przewodu kandydackiego, udzielając w razie potrzeby niezbędnej pomocy osobie ubiegającej się o stopień kandydata nauk.

§ 7. 1. Egzaminy kandydackie obejmują:

- 1) materializm dialektyczny i historyczny,
- 2) dyscyplinę podstawową dla danej gałęzi nauki,
- 3) dyscyplinę specjalną, odpowiadającą tematowi pracy kandydackiej.

2. Właściwy minister, a w odniesieniu do placówek naukowych, podlegających Polskiej Akademii Nauk — jej Prezydium, określa, jakie dyscypliny są podstawowe w rozumieniu ust. 1 pkt 2.

§ 8. 1. Egzaminy kandydackie przeprowadza komisja egzaminacyjna, wyznaczona na wniosek promotora przez rektora szkoły wyższej lub radę naukową instytutu naukowego (placówki naukowej).

2. W skład komisji egzaminacyjnej w szkole wyższej wchodzi: dziekan lub prodziekan właściwego wydziału jako przewodniczący oraz jeden lub dwóch profesorów lub docentów z każdej dyscypliny określonej w § 7 ust. 1 pkt 1—3.

3. W skład komisji egzaminacyjnej w instytucie naukowym (placówce naukowej) wchodzi: kierownik oraz jeden lub dwóch samodzielnych pracowników nauki - specjalistów w zakresie dyscyplin, które są przedmiotem egzaminu kandydackiego.

4. Profesorowie danego wydziału bądź członkowie rady naukowej mają prawo uczestniczenia w egzaminie i zadawania pytań.

5. O wyniku egzaminu rozstrzygają członkowie komisji egzaminacyjnej zwykłą większością głosów; w razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

6. Z przebiegu egzaminów sporządza się protokół, który podpisują wszyscy członkowie komisji.

7. O dopuszczeniu do powtórnego składania egzaminów decyduje Prezydium Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej, które wyznacza również terminy powtórných egzaminów.

§ 9. Do aspirantów naukowych ubiegających się o stopień kandydata nauk, którzy z wynikiem pomyślnym ukończyli aspiranturę — nie mają zastosowania przepisy §§ 4 i 5.

§ 10. 1. Osoba ubiegająca się o stopień kandydata nauk, po złożeniu z wynikiem pomyślnym egzaminów kandydackich, obowiązana jest doręczyć promotorowi 5 egzemplarzy pracy kandydackiej.

2. Promotor przedkłada radzie wydziałowej (radzie naukowej) otrzymaną pracę z wnioskiem o wyznaczenie co najmniej dwóch referentów pracy spośród samodzielnych pracowników nauki.

§ 11. Praca kandydacka powinna stanowić samodzielny dorobek w danej gałęzi nauki oraz ujawniać ogólną wiedzę teoretyczną autora w danej dyscyplinie, szczególną znajomość zagadnień objętych pracą i uzdolnienia do prowadzenia samodzielnych badań naukowych.

§ 12. Praca kandydacka powinna być, po jej przyjęciu, ogłoszona drukiem. Rektor szkoły wyższej (kierownik instytutu naukowego lub innej placówki naukowej) może na wniosek rady wydziałowej (rady naukowej) w przypadkach uzasadnionych odstąpić od wymagania ogłoszenia pracy.

§ 13. 1. Referenci obowiązani są w terminie ustalonym przez radę wydziałową (radę naukową) przedstawić jej pisemne opinie o pracy. Opinie powinny zawierać analizę i krytykę pracy oraz ocenę, czy praca odpowiada warunkom określonym w § 11. Opinie nie zawierające analizy, krytyki i oceny pracy mogą być referentom zwracane w celu ponownego opracowania lub uzupełnienia.

2. Rada wydziałowa (rada naukowa) decyduje o przyjęciu lub odrzuceniu pracy zwykłą większością

głosów; w razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

3. Rada wydziałowa (rada naukowa) decyzję doręcza zainteresowanemu, powiadamiając go w razie przyjęcia pracy o terminie publicznej rozprawy kandydackiej, a w przypadku nieprzyjęcia pracy — o przyczynach jej odrzucenia.

4. Od decyzji rady wydziałowej (rady naukowej) o odrzuceniu pracy kandydackiej służy osobom zainteresowanym w ciągu 30 dni od dnia jej doręczenia odwołanie do Prezydium Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej.

5. Odwołanie składa się za pośrednictwem rektora szkoły wyższej (kierownika instytutu naukowego lub innej placówki naukowej), który przesyła odwołanie wraz z aktami do Prezydium Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej w terminie trzech dni od dnia otrzymania odwołania.

6. Prezydium Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej może uchylić decyzję o odrzuceniu pracy kandydackiej; w tym przypadku wyznaczy inną radę wydziałową (radę naukową) dla rozpatrzenia pracy i ewentualnego przeprowadzenia dalszego toku przewodu kandydackiego.

7. Decyzja rady wydziałowej (rady naukowej) wyznaczonej w trybie ust. 6 jest ostateczna.

§ 14. 1. O publicznej rozprawie kandydackiej ogłasza rada wydziałowa (rada naukowa) w prasie miejscowej co najmniej na 10 dni przed rozprawą, podając miejsce i datę rozprawy, nazwisko autora pracy, temat pracy, nazwiska referentów oraz miejsce, w którym można zaznaczyć się z pracą.

2. Odpis opinii referentów (§ 13 ust. 1) należy co najmniej na 30 dni przed terminem rozprawy kandydackiej wydać zainteresowanemu, celem umożliwienia mu przygotowania się do obrony pracy, a odpis pracy wraz z opiniami referentów — złożyć w bibliotece głównej szkoły wyższej (w bibliotece instytutu naukowego lub innej placówki naukowej).

§ 15. 1. Obrona przyjętej pracy kandydackiej odbywa się na publicznej rozprawie wobec rady wydziałowej (rady naukowej) i w obecności innych zainteresowanych osób.

2. Rozprawa ma przebieg następujący:

- 1) przewodniczący zaznajamia zebranych z tematem pracy i podaje w sposób zwięzły przebieg dotychczasowej działalności naukowej i naukowo-dydaktycznej autora;
- 2) autor przedstawia podstawowe tezy i wnioski swej pracy;
- 3) referenci przeprowadzają szczegółową ocenę pracy;
- 4) po przeprowadzeniu oceny osoby obecne na rozprawie mogą zadawać pytania, na które autor udzieli odpowiedzi, po czym
- 5) przeprowadza się dyskusję, z tym że promotor nie może zabierać głosu w dyskusji;

6) w końcu dyskusji autor ustosunkowuje się do oceny i głosów dyskusji.

§ 16. 1. Po zamknięciu dyskusji rada wydziałowa (rada naukowa) udaje się niezwłocznie na naradę, w wyniku której w drodze tajnego głosowania decyduje o nadaniu lub odmowie nadania stopnia kandydata nauk.

2. Decyzja zapada zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej 2/3 członków rady; w razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

3. Przewodniczący ogłasza zebrany na rozprawie wynik głosowania i treść decyzji.

4. Z przebiegu rozprawy i wyników głosowania sporządza się protokół, który podpisują wszyscy głosujący.

5. Od decyzji rady wydziałowej (rady naukowej) może każda zainteresowana osoba odwołać się do Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej w ciągu 30 dni od dnia jej ogłoszenia.

6. Odwołanie składa się za pośrednictwem rektora szkoły wyższej (kierownika instytutu naukowego lub innej placówki naukowej).

§ 17. Po upływie terminu dla odwołania rada wydziałowa (rada naukowa) przesyła, w przypadkach powzięcia decyzji o nadaniu stopnia kandydata nauk bądź złożenia odwołania, akta przewodu kandydackiego do Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej.

§ 18. 1. Centralna Komisja Kwalifikacyjna, zatwierdzając decyzję rady wydziałowej (rady naukowej) o nadaniu stopnia kandydata nauk, zwraca akta celem wydania dyplomu.

2. Centralna Komisja Kwalifikacyjna odmawiając zatwierdzenia decyzji rady wydziałowej (rady naukowej) o nadaniu stopnia kandydata nauk decyzję tę uchyla; może jednak wskazać inną radę wydziałową (radę naukową) dla ponownego przeprowadzenia przewodu kandydackiego oraz określić stadium, od którego przewód ten powinien być ponownie przeprowadzony.

3. Centralna Komisja Kwalifikacyjna uwzględniając słuszność odwołania dotyczącego odmowy nadania stopnia kandydata nauk przekaże akta innej radzie wydziałowej (radzie naukowej) celem rozpatrzenia sprawy nadania stopnia naukowego i ewentualnego ponownego przeprowadzenia lub uzupełnienia przewodu kandydackiego.

4. Decyzje Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej powzięte w trybie ust. 1 oraz decyzje rady wydziałowej (rady naukowej) powzięte w trybie ust. 2 i 3 są ostateczne.

Rozdział III.

Warunki i tryb uzyskania stopnia doktora nauk.

§ 19. Stopień doktora nauk przyznaje się osobie, posiadającej stopień kandydata nauk, która przedstawi przyjętą przez radę wydziałową lub radę naukową pracę

doktorską odpowiadającą warunkom określonym w § 22 i przeprowadzi jej obronę na publicznej rozprawie.

§ 20. 1. Osoba ubiegająca się o stopień doktora nauk składa w szkole wyższej (instytucie naukowym lub innej placówce naukowej), uprawnionej do nadawania stopni naukowych w zakresie danej gałęzi nauki, podanie o wszczęcie przewodu doktorskiego.

2. Do podania należy dołączyć:

- 1) życiorys,
- 2) temat pracy doktorskiej albo gotową pracę,
- 3) spis prac naukowych,
- 4) dowód uzyskania stopnia kandydata nauk.

§ 21. 1. Decyzję o wszczęciu przewodu doktorskiego podejmuje rektor szkoły wyższej (kierownik instytutu naukowego lub innej placówki naukowej) po zasięgnięciu opinii rady wydziałowej lub rady naukowej.

2. W przypadku odmowy wszczęcia przewodu doktorskiego służy zażalenie do właściwego ministra, a w odniesieniu do placówek naukowych, podlegających Polskiej Akademii Nauk — do jej Prezydium.

§ 22. 1. Praca doktorska powinna stanowić twórczy wkład do rozwoju danej gałęzi nauki; powinna ona stanowić samodzielną pracę badawczą, w wyniku której osiągnięte rozwiązanie lub teoretyczne uogólnienie problemów naukowych posiadających poważne znaczenie naukowe.

2. Praca doktorska powinna być po jej przyjęciu ogłoszona drukiem. Rada wydziałowa (rada naukowa) może jednak odstąpić od wymagania ogłoszenia pracy, za zgodą Przewodniczącego Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej.

3. Jako praca doktorska może być przyjęta również praca naukowa uprzednio już ogłoszona.

§ 23. Osoba ubiegająca się o stopień doktora nauk obowiązana jest po spełnieniu warunków określonych w § 20 i uzyskaniu decyzji o wszczęciu przewodu doktorskiego złożyć radzie wydziałowej (radzie naukowej) 5 egzemplarzy pracy doktorskiej w wyznaczonym terminie.

§ 24. Rada wydziałowa (rada naukowa) po otrzymaniu pracy doktorskiej wyznacza co najmniej dwóch referentów pracy spośród samodzielnych pracowników nauki, w tym jednego spoza danej szkoły wyższej (instytutu naukowego, placówki naukowej).

§ 25. 1. Rada wydziałowa (rada naukowa) przesyła przyjętą pracę doktorską do Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej i Polskiej Akademii Nauk na 6 tygodni przed terminem rozprawy, z podaniem jednocześnie miejsca i daty publicznej rozprawy, nazwisk referentów oraz miejsca, w którym można zaznajomić się z pracą, w celu podania do wiadomości w odpowiednim wydawnictwie.

2. O publicznej rozprawie ogłasza ponadto rada wydziałowa (rada naukowa) w prasie miejscowej co najmniej na 10 dni przed rozprawą.

§ 26. Przy nadawaniu stopnia doktora nauk stosuje się odpowiednio przepisy §§ 13—18 z tą zmianą, że nie zaskarżoną decyzją rady wydziałowej o nadaniu stopnia doktora nauk przesyła się do zatwierdzenia Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej za pośrednictwem senatu właściwej szkoły wyższej.

Rozdział IV.

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 27. 1. Osoby, których prace doktorskie zostały przyjęte przez radę wydziałową przed dniem 15 grudnia 1951 r., mogą w celu otrzymania stopnia określonego w dotychczas obowiązujących przepisach dopełnić w terminie dwumiesięcznym od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia warunków wymaganych rozporządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 11 listopada 1924 r., w sprawie uzyskiwania stopnia doktora na wszystkich wydziałach szkół akademickich (Dz. Urz. M. W. R. i O. P. z 1924 r. Nr 20, poz. 207, z 1934 r. Nr 1, poz. 9, z 1937 r. Nr 5, poz. 127 i Dz. Urz. Min. Oświaty z 1949 r. Nr 7, poz. 114).

2. W przypadku zakwalifikowania prac, określonych w ust. 1, jako odpowiadających wymaganiom pracy kandydackiej na wniosek zainteresowanego odbywa się przewód kandydacki zgodnie z przepisami §§ 7, 8 i 14 — 18.

3. Osoby ubiegające się o stopień doktora nauk na podstawie art. 71 ust. 4 ustawy z dnia 15 grudnia 1951 r. o szkolnictwie wyższym i o pracownikach nauki (Dz. U. R. P. z 1952 r. Nr 6, poz. 38) obowiązane są dopełnić warunków przewidzianych w § 20 ust. 1 i 2 pkt 1 — 3 oraz w §§ 21 — 26.

4. Osoby, których prace habilitacyjne zostały przyjęte przez radę wydziałową przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 15 grudnia 1951 r. o szkolnictwie wyższym i o pracownikach nauki, mogą uzyskać stopień doktora nauk po przeprowadzeniu obrony pracy, jako pracy doktorskiej, na publicznej rozprawie. Na wniosek zainteresowanego rada wydziałowa wyznacza termin publicznej rozprawy. Przepisy §§ 25 i 26 stosuje się odpowiednio.

§ 28. W zakresie unormowanym niniejszym rozporządzeniem tracą moc obowiązującą przepisy dotychczasowe, regulujące warunki i tryb nadawania stopni naukowych, a w szczególności:

- 1) rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 11 listopada 1924 r. — w sprawie uzyskiwania stopnia doktora na wszystkich wydziałach szkół akademickich (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z 1924 r. Nr 20, poz. 207, z 1934 r. Nr 1, poz. 9, z 1937 r. Nr 5, poz. 127 i Dz. Urz. Min. Oświaty z 1949 r. Nr 7, poz. 114);
- 2) rozporządzenie Ministra Oświaty z dnia 3 lipca 1948 r. w sprawie postępowania habilitacyjnego (Dz. U. R. P. Nr 41, poz. 298).

§ 29. Wykonanie rozporządzenia porucza się Prezesowi Rady Ministrów, Ministrowi Szkolnictwa Wyższego i innym zainteresowanym ministrom oraz Prezydium Polskiej Akademii Nauk.

§ 30. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *J. Cyrankiewicz*